

Handläggare
Håkan Serdén
Telefon: 08 508 01 114

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Information inom Rinkeby-Kista inför det allmänna valet den 14 september 2014

Svar på skrivelse från (S)

Förslag till beslut

Som svar på skrivelsen åberopa vad som redovisas i detta tjänsteutlåtande.

Verner Stadthagen
t.f. stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Den socialdemokratiska partigruppen i stadsdelsnämnden har i skrivelse till nämnden den 3 juni 2014 föreslagit, att nämnden uppdrar till stadsdelsförvaltningen att anställa valinformatörer inför höstens allmänna val. Bakgrunden är ett valdeltagande i Rinkeby-Kista under genomsnittet för Stockholms stad. Målet för insatsen bör vara att Rinkeby-Kista uppnår ett valdeltagande som är i nivå med det genomsnittliga för staden. Förvaltningen kan konstatera att valdeltagandet i delar av Rinkeby-Kista är lågt. Åtgärder för att motivera invånarna i Rinkeby-Kista till ett större engagemang i den demokratiska processen genom ökat valdeltagande är motiverade. Förvaltningen anser att nämndens och förvaltningens insatser för att främja ett högt valdeltagande är viktiga, systematiska och angelägna. Detta gäller insatser för såväl det organisatoriska genomförandet av höstens val som de systematiska och långsiktiga åtgärderna framförallt bland ungdomar för att integrera dessa i samhällslivet. Förvaltningen anser att det under en valrörelse är partierna, vilka ansvarar för politikens innehåll, som närmast bör motivera de röstberättigade att rösta. Mot den bakgrunden anser förvaltningen att nämnden inte bör ge förvaltningen i uppdrag att omfördela resurser till ytterligare åtgärder avsedda att främja ett högt valdeltagande i höstens allmänna val.

Bilaga

Skrivelse (S) 2014-06-03 om att anställa valinformatörer

Skrivelsen

Den 3 juni 2014 inkom till stadsdelsnämnden en skrivelse från vice ordföranden Mia Päärni m fl (S) med förslag om att stadsdelsnämnden uppdrar åt förvaltningen att anställa valinformatörer inför 2014 års allmänna val. Förslaget motiveras med ett valdeltagande i Rinkeby-Kista som är långt under genomsnittet för staden och att vissa delar i stadsdelsområdet redovisar ett mycket lågt valdeltagande. ”Det urholkar demokratin, minskar legitimitet för våra parlament och förstärker känslan av att inte ha inflytande över samhällets utveckling.”

I skrivelsen föreslås att nämnden uppdrar åt förvaltningen att:

- Anställa valinformatörer som får som uppdrag att informera om valet och att se till att de är tillräckligt många för att hinna bearbeta vår stadsdel under sommaren fram till riksdagsvalet.
- Att sätta ett tydligt mål att uppnå ett valdeltagande som är lika högt som snittet i Stockholms kommun.

Målet för insatsen bör vara att Rinkeby-Kista uppnår ett valdeltagande som är i nivå med det genomsnittliga för staden. Skrivelsen bifogas i sin helhet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kompetensfördelning vid allmänna val

Vid allmänna val i Sverige fördelas ansvaret för valets genomförande på ett flertal parter. Den statliga Valmyndigheten, länsstyrelserna och kommunernas valnämnder ansvarar i olika avseenden för valets tekniska genomförande.

Valmyndigheten har ett uppdrag att informera om att det är val, vilka som är röstberättigade och hur de röstberättigade ska göra för att kunna rösta. Myndigheten har därvid ett särskilt ansvar för speciella grupper såsom sjömän, utlandssvenskar samt röstberättigade med ett annat modersmål än svenska. Valmyndigheten svarar även för att trycka upp och distribuera valsedlar och valkuvert. Länsstyrelserna upprättar röstlängder och sänder ut röstkort med information till de röstberättigade. Kommunerna svarar för att tillhandahålla lämpliga vallokaler och utbildade röstmottagare samt för den preliminära röstsammanräkningen på valnatten. Länsstyrelserna svarar för den slutliga röstsammanräkningen samt mandatfördelningen.

Partierna ansvarar för politikens innehåll genom bland annat valkampanjer samt att motivera de röstberättigade att rösta. De skattefinansierade bidrag som betalas ut till de partier som är representerade i olika demokratiskt valda församlingar är bland annat avsedda att täcka kostnader för att främja valdeltagande.

Valdeltagande i Stockholm kommunvalet 2010

Vid valet till kommunfullmäktige 2010 var, enligt Valmyndighetens statistikdatabas, c 664 000 stockholmare röstberättigade, varav c 55 000 (2006: c 49 000) utgjorde utländska medborgare. Valdeltagandet i hela staden uppgick till c 542 000 eller 82 % (2006: 79 %). I Rinkeby-Kista uppgick valdeltagandet till 59 % (2006: 60 %). Staden var vid valet 2010 indelad i 509 valdistrikt med cirka 1 300 röstberättigade per distrikt.

I skrivelsen nämns ingen gräns för när valdeltagandet bör anses som alltför lågt. Förvaltningen redovisar för valet till kommunfullmäktige i Stockholms stad år 2010 de distrikt som redovisade ett valdeltagande dels under 50 procent, dels under 60 procent.

Valdeltagande under 50 procent

I endast fyra av de 509 valdistrikten i Stockholms stad uppgick valdeltagandet vid valet till kommunfullmäktige till under 50 procent.

Engelbrekt 11 (Universitetet Ö)	med 49,9 % ¹	(r-valet 76,2 %)
Spånga 19 (Rinkeby SV)	med 49,4 %	(r-valet 53,6 %)
Spånga 21 (Rinkeby C)	med 47,3 %	(r-valet 48,9 %)
Spånga 22 (Rinkeby NÖ)	med 36,4 % ²	(r-valet 42,6 %)

Valdeltagande under 60 procent

Ett valdeltagande under 60 procent vid valet till kommunfullmäktige förelåg inom hela staden i 30 valdistrikt. Av dessa fanns 1 i Innerstaden, 9 i Söderort och 20 i Västerort. Samtliga nämnda 20 valdistrikt i Västerort är belägna i Järvastadsdelarna, som har totalt 34 valdistrikt.

Innerstaden	1 valdistrikt (1 av 13 i Engelbrekt, 49,9 %)
Söderort	9 valdistrikt (6 av 17 i Skärholmen, 51,3 - 59,8 %) (3 av 5 i Rågsved, 56,7 - 59,0 %)
Västerort	20 valdistrikt (6 av 9 i Tensta, 53,1 - 58,7 %) (8 av 8 i Rinkeby, 36,4 - 54,2 %) (1 av 5 i Akalla, 59,9 %) (5 av 6 i Husby, 50,3 - 56,3 %)

Slutsatser

De stadsdelar inom Stockholms stad som framförallt utmärks av ett lågt valdeltagande är Rågsved, Tensta, Rinkeby och Husby - med lägst redovisade värden för Rinkeby. Gemensamt för dessa stadsdelar är att de har en hög andel invånare med utländsk bakgrund samt har en hög andel

¹ Specialfall; Universitetet Ö: Huvudsakligen studenter och utländska medborgare – ofta i kombination. Röstberättigade i kommunvalet 1 472 och i riksdagsvalet 856 av dessa (58 %).

² Rinkeby NÖ: 1 078 var röstberättigade i kommunvalet och 660 i riksdagsvalet (61 %). Differensen beror på att det fanns över 400 utländska medborgare med kommunal rösträtt folkbokförda i distriktet.

röstberättigade med enbart kommunal rösträtt på grund av utländskt medborgarskap.

Riksrepresentativa urvalsundersökningar beträffande valdeltagandet 2010 bland grupperna ”utrikes födda” respektive ”inrikes födda” redovisar en differens om ca 14-15 procentenheter (r-valet: ca 73 % resp. ca 87 %). Om dessa värden överförs till att gälla kommunvalet och tillämpas på den befolkningssammansättning som gällde för Rinkeby-Kista skulle det förväntade valdeltagandet 2010 ha legat på i storleksordningen 15 procentenheter över utfallet, d.v.s. i storleksordningen 75 % i stället för i storleksordningen 60 %.

Röstberättigade i Stockholm kommunvalet 2014

I valet till kommunfullmäktige i Stockholms stad hösten 2014 kan, med ledning av Valmyndighetens statistikdatabas, beräknas att ca 710 000 personer kommer att vara röstberättigade. Av dessa beräknas ca 65 000 personer eller 9 procent endast ha kommunal rösträtt, eftersom de inte är svenska medborgare. I Rinkeby-Kista stadsdelsområde kan ca 34 000 personer beräknas bli röstberättigade, varav drygt 7 000 eller 22 procent endast i kommunvalet. I staden totalt kan antalet röstberättigade förstagångsväljare beräknas till ca 31 000 personer. I Rinkeby-Kista kommer motsvarande antal att uppgå till ca 2 000 personer.

Förvaltningens insatser för att främja ett högt valdeltagande

Valets organisatoriska genomförande

I anslutning till höstens allmänna val kommer förvaltningen inom sitt allmänna uppdrag att liksom tidigare valår genom medborgarkontoret och medborgarvårdarna - på olika språk - informera om att det är allmänt val samt hur man kan göra för att utnyttja sin rösträtt. Förtidsröstning kommer också att anordnas i såväl medborgarkontorets lokaler i Rinkeby som dess filial i Husby. Vidare kommer förvaltningen att i samarbete med valnämndens kansli att anordna förtidsröstning i anslutning till de institutioner i vilka vissa vård- och omsorgstagare inom stadsdelsområdet bor (Rinkeby vård- och omsorgsboende, Kista äldreboende, Kista servicehus). Härutöver kommer förtidsröstning att kunna ske i biblioteken i Rinkeby, Kista och Husby samt hos Jobbtorg Fokus Unga i Kista galleria.

Långsiktiga åtgärder för ett högt valdeltagande

Inom ramen för förvaltningens ordinarie organisation och framförallt de enheter som arbetar med förebyggande ungdomsinsatser vidtar förvaltningen fortlöpande åtgärder som syftar till att socialisera och integrera unga invånare i samhället. Vid ungdomsgårdar och träffpunkter för äldre ungdomar genomför förvaltningen insatser för de olika åldersgrupperna som berör inflytande och delaktighet. Medbestämmande vid utformandet av gårdsverksamheterna utgör ett exempel på detta.

Förvaltningen har en särskilt anställd samordnare för att främja just inflytande och delaktighet bland ungdomar. De 2 000 förstagångsväljarna i Rinkeby-Kista i höstens val ingår i, och har under senare år ingått i, målgruppen för dessa insatser. Under 2013 arbetade två grupper ungdomar genom bland annat politikerintervjuer fram underlag till en kommande skrift riktad till ungdomar med titeln ”Ungdomars möjlighet att påverka”. Inom ett projekt Rinkeby-Kista Unga Ambassadörer har ett tjugotal ungdomar under de senaste två åren studerat samhällets politiska organisationer samt hur man i andra kommuner arbetar med ungdomars inflytande. Några representanter från förvaltningen deltog i början av året i en kurs anordnad av Ungdomsstyrelsen benämnd Höj rösten/Få fler unga att rösta 2014. Vidare anordnade den nämnde samordnaren i april 2014 en elevrådskonferens för elevråden vid stadsdelsområdets högstadieskolor. Vid konferensen diskuterades framförallt frågor om hur man som elev/brukare kan påverka i skolan och på ungdomsgårdar samt hur det svenska parlamentariska systemet fungerar. I anslutning till valdagen planerar Rinkeby Folkets Hus och Ungdomens Hus att samverka i ett projekt riktad till ungdomar och unga vuxna om det demokratiska styrelseskicket och det allmänna valet. Projektet avslutas med en gemensam valvaka i Rinkeby Folkets Hus.

I detta sammanhang bör även erinras om att förvaltningens arbete enligt ovan får ses som en del av stadens samlade insatser, vilka syftar till att förhindra utanförskap. Oberoende av målgruppens ålder är dessa också långsiktigt positiva när det gäller att främja ett högt valdeltagande. Detta gäller alltifrån de insatser som skolan svarar för, som kunskaper i kärnämnen, undervisning i samhällskunskap, elevrådsverksamhet, skolval m.m., till de arbetsmarknadsinsatser som syftar till att ge alla arbetssökande ett jobb. Inom denna ram anser förvaltningen att nämndens insatser har en väl avvägd inriktning.

Förvaltningens slutsatser

Förvaltningen kan konstatera att valdeltagandet i delar av Rinkeby-Kista är lågt. Åtgärder för att motivera invånarna i Rinkeby-Kista till ett större engagemang i den demokratiska processen genom ökat valdeltagande är motiverade. Förvaltningen anser att nämndens och förvaltningens insatser för att främja ett högt valdeltagande är viktiga, systematiska och angelägna. Detta gäller insatser för såväl det organisatoriska genomförandet av höstens val som de systematiska och långsiktiga åtgärderna, framförallt bland ungdomar för att integrera dessa i samhällslivet. Förvaltningen anser att det under en valrörelse är partierna, vilka ansvarar för politikens innehåll, som närmast bör motivera de röstberättigade att rösta. Mot den bakgrunden anser förvaltningen att nämnden inte bör ge förvaltningen i uppdrag att omfördela resurser till ytterligare åtgärder avsedda att främja ett högt valdeltagande i höstens allmänna val.